

Cuprins

<i>De viris illustribus .....</i>	5
Din lumea largă	
Papa Ioan Paul II.....	21
M.S. Akihito	25
Ahmet Davutoğlu	28
Alain Juppé	31
Benyamin Netanyahu.....	34
Hillary Clinton.....	37
Jean-Louis Tauran.....	41
Nicolas Sarkozy	44
Jorge Sampaio	47
Serghei Lavrov	49
Radek Sikorski.....	53
Shimon Peres	57
Jacques Le Goff.....	60
Regele Abdullah II al Iordaniei.....	64
José Manuel Durão Barroso.....	66

Michel Meslin	69
Nicolas Cage	72
William Hague.....	75
Paul Cardinal Poupard	78

Din lumea noastră

Bartolomeu Valeriu Anania	83
Horia Bernea.....	87
Patriarhul Teoctist	91
Dan Hăulică	94
Patriarhul Daniel	97
Emil Constantinescu	101
Francisca Băltăceanu.....	104
Marian Papahagi	108
Regele Mihai I	112
Şerban Bubeneck	116
Dan Grigore	119
Sorin Dumitrescu	122
Andrei Pleşu	125
Paul Barbăneagră	129
Alexandru Paleologu.....	133
Irinel Popescu	136
Andrei Şerban	139
Traian Băsescu	142
Gabriel Liiceanu.....	147

Victor Ieronim Stoichiță	152
Petre Tuțea	155
<i>Spre final.</i>	159

TEODOR BACONSCHI

Mic almanah
al marilor oameni

(pe care i-am cunoscut)

POLIROM
2018

Bartolomeu Valeriu Anania

L-am evocat de multe ori, povestind cam tot ce-mi aminteam din mirabila ucenicie „asimetrică” pe care mi-a dăruit-o, părintește. Asimetrică, pentru că naturele noastre nu puteau fi mai diferite decât sunt. El, interbelic, naționalist, cam antiecumenic, dar cultivat în spirit european, tradiționalist. Eu, dimpotrivă: fascinat de sumbra demonie a modernității, universalist, exponent al unei generații care dorea altceva. Și totuși, ne-am găsit, ne-am îndrăgit, am consumat timp de spovadă și de sporovăială, până la punctul în care, prin anii '80, în lumea bisericească, figuram ca „discipol” en titre al ostracizatului, pe atunci, arhimandrit și scriitor. El mi-a deschis, prin evocări intime, poarta spre infernul Gulagului românesc, la care fusese condamnat. Tot el mi-a arătat că a fi creștin înseamnă a păcătui, nu doar a cultiva virtuți abstracte: în relația cu Dumnezeu, n-ai niciodată dreptate. Mi-a plăcut și faptul că nu avea nimic taruffian, pios-fornăit, predicatorial (deși, când Pronia l-a pus arhiepiscop de Cluj, s-a dovedit unul dintre cei mai talentați oratori ai Ortodoxiei postcomuniste). În mii de ore de con vorbiri, adesea la țigară

(căci fuma pe atunci, lăsându-se ulterior), în ținute lejere, plimbări prin parc (inclusiv alături de Mira, o superbă femelă Dobermanin), Părintele Anania – căci aşa i-a rămas apelativul, indiferent de urcuşul său – mi-a transmis cea mai fidelă experienţă directă a vechii Românie precomuniste. Ne unea, de altfel, aceeaşi sinceră ură faţă de comunismul ateu, utopic, violent şi incult, care uscase seva unei ţări tinere, umplându-i faţa de cicatrici, echimoze şi lacrimi. Am înțeles că acel sistem – care continuă până azi să saboteze potențialul acestei națiuni captive – a întors lumea pe dos, ridicându-i pe gra la conducere, prigo-nind spiritul, deformându-i tradiţia, confiscându-i identitatea, alterându-i mândria, pervertindu-i sufletul colectiv.

Părintele Anania lucra mereu – ştiind că e un scriitor arghezian, talentat, dar nu genial. O făcea cu râvna obstinată a bijutierului, fără pretenţia capodoperei, din instinct ţărănesc ridicat la scara poeziei culte, din simţ dramatic al tragediei istorice, din apetit filocalic şi doxologic. Era orgolios, fără a cădea în vanităţi, se autoironiza, dar nu în faţa duşmanilor săi: toţi proştii, impostorii şi răuvoitorii de vocaţie, atât de numerosi în sănul unei societăţi devastate de minciuna totalitară. Şi cât m-a ajutat de mult, fiind atât de darnic cu slabele mele făgăduinţe: bilete de recomandare către stareşti din Moldova (când îmi petreceam pe acolo vacanţele teologice), sfaturi paterne, bani pentru jumătate din chiria de la Sibiu, scrisori care-mi tămăduiau singurătatea, cărţi cu dedicaţie, şerbeturi şi pălinici, încurajări în clipele de

cumpăna, apărări pe față, în cele de persecuție (cum a fost momentul în care am picat primul examen de doctorantură la București, la comanda Securității).

L-am îndrăgit toată viața, și când am plecat la studii pariziene, și când a ajuns pe jilțul mitropolitan din Cluj, fără să se schimbe: a rămas și acolo Bartolomeu Valeriu Anania, nu o mumie înveșmântată liturgic. Poate că și de la el am deprins această formă de mândrie pentru care plătești scump: să fii tu însuți, orice funcție și-ar orna, trecător, cartea de vizită. *Pour la petite histoire*, aş merge până la a susține că nu s-a mai opus vizitei lui Ioan Paul II în România de dragul meu, ca să nu-mi stricce un succes profesional muncit cu atâtea eforturi. Oricum, avea tăietura omului excepțional: memorie formidabilă, simț fabulos al limbii mlădiate arhaizant sau neologic, estetica auditivă a poetului orfic (era nul în materie de gusturi vizuale), obstinația propriilor țeluri, dublată de ridiculizarea lor suverană, la picioarele lui Hristos, în rugăciune. Câte a făcut ca ierarh – biserici noi, trust de presă, editură, pastorație, gospodărie – nu-i treaba mea să stabilesc: faptele sale sunt încă roditoare. A fost important ca prim mare intelectual în revendă, de la Gala Galaction încوace: făcea punctua între cultură și cult ca nimeni altul! Era aspru cu dușmanii, cărora nu le-a greșit niciodată, căci nu știa să trișeze sau să lovească pe la spate: lucra numai cu ironia literară și cu disprețul omului de caracter. În fond, îi detesta cu dorul de a-i îndrepta, de a-i aduce la nivelul lui, dacă ar fi fost cu puțință. Bărbos superviril, om al Lui Dumnezeu, dar și al țării sale

visate împotriva oricărora nevrednicii, Părintele Anania umplea orice gol, domina orice mediu, se smerea în pieice clipă, dar numai în relația sa intimă cu Creatorul a toate, pe care-L imita laborios și adesea încrâncenat. Când l-am văzut ultima dată, nonagenar împușcat, mișcându-se cu un cadru de aluminiu, a rostit aceste vorbe testamentare: „În lunga mea viață, Dumnezeu mi-a dat două arme: credința religioasă și cântul”.

Horia Bernea

Îl socotesc pe Horia Bernea printre „marii oameni” pe care i-am cunoscut. E subiectiv? E și obiectiv. Avea un suflet mare, ceea ce devine tot mai rar. Admit că definițiile filozofice sau științifice ale acestei instanțe inefabile – „sufletul” – nu sunt unanime și nici axiomatice. Prin suflet mare, la Horia Bernea, înțeleg energie vitală orientată voluntar spre scopuri nobile, drepte, luminoase. Nu în sensul dulcegăriei „empatic”, al filantropiei de cafenea, ci în acela al unui creștinism universal, intensiv, existențial și creativ. Am adorat la el multe: pofta enormă de viață, celebrată ca dar al Lui Dumnezeu, vocea tunătoare și elanul, deschiderea intelectuală spre toate zările (de la fizică atomică la jazz și de la arta populară la Părintii Bisericii), gustul vestimentar artist-boem, cu tonuri dandy, talentul mereu pus în criză prin reflectie autocritică, puterea de muncă, intransigență justițiară deloc ideologizată. L-am întâlnit prima dată în decembrie '89, la constituirea Grupului de reflectie pentru înnoirea Bisericii. Am devenit prieteni treptat, pentru că Horia Bernea avea ceva de senior care nu discută una-două cu puștii. Doar că aveam

prea multe în comun – deja un soi de *philia emergentă* – pentru a nu deveni de-a dreptul frați spirituali. În atelierul lui din Pangrati se exprima cel mai bine universul pictorului: teancuri de CD-uri cu interpretări rare din jazzul clasic, obiecte țărănești autentice și minimaliste, palete și truse de culori sau pensule de cea mai bună calitate (era unicul său lux, perfect indispensabil unui perfectionist care-și respecta vocația), cărți vechi și noi, sticle frumoase, venețiene, ploști cu palincă, un frigider americanesc (scos parcă dintr-un film despre Arizona rurală), jilțuri delabrate, îmbrăcate în piele și, evident, șevalul, proiectat în mijlocul unui depozit ordonat de pânze stocate cu față la perete. Comuniunea noastră intelectuală și spirituală s-a concretizat într-o carte comună (*Roma caput mundi*, Humanitas, 2001) pe care bietul meu prieten n-a mai apucat-o tipărită, prăpădindu-se mult prea devreme. Suflet mare, inimă pe măsură, hiperactivă: nu e doar o consolare contrafactuală dacă spun că nu mi l-aș fi putut închipui bătrân, sclerozat, senil, imobilizat: era tipul sortit să cadă din picioare, fulgerat în plin avânt pragmatic. Lunile petrecute cu Horia Bernea la Roma rămân poate cele mai frumoase pilde de prietenie creativ-fuzională din viața mea: zeci de cine cu „spriturile” lui asumate umoristic, mii de conversații (apoi transcrise și disciplinate pentru tipar) despre moștenirea Romei bizantine, grijile comune, idealist-impracticabile, despre ce-i mai bine pentru țara noastră amărâtă de istorie, afecțiunea directă, glumeată și